

scriitorii este romanul unu... cronică literară

cronica literară

MIRCEA ZACIU: „Teritorii” MARCEL PETRIȘOR: „Călătoria spre soare răsare”

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

viata cărților

poezie

„Ceea ce nu se uită..”

scriitorii este romanul unu... cronică literară

CEEA CE NU SE UITĂ

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

scriitorii este romanul unu... cronică literară

prezențe

scriitorii este romanul unu... cronică literară

cartea de debut

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Experimete lirice

scriitorii este romanul unu... cronică literară

critică

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Pentru o știință a admirației

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Doina Uricariu

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Doina Uricariu

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Experimete lirice

scriitorii este romanul unu... cronică literară

critică

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Pentru o știință a admirației

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Doina Uricariu

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Doina Uricariu

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Doina Uricariu

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Doina Uricariu

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Doina Uricariu

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Doina Uricariu

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Doina Uricariu

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Doina Uricariu

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Doina Uricariu

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Doina Uricariu

scriitorii este romanul unu... cronică literară

Doina Uricariu

scriitorii este romanul unu... cronică literară

tineri scriitori - reporteri

Suflete limpezi, curate

Am în față câteva carnețe în care de-a lungul anilor mi-am notat impresii vremelnice din sațele prin care am fost, oameni pe care i-am cunoscut în câteva cenuri sau în câteva zile. Am în față mereu propriile mele impresii din satul în care m-am născut, sat înfrânt alături de altele pe malul unei gârle cu albie de fluviu, Rimnicu Sărat. Sat podgorian, cu porumb crescut între butucii de vie, în care cea mai înaltă casă era vechea primărie, pentru că avea trepte mai multe la scară, iar cei mai curioși gospodari erau cei care purtau bocanci duminică. Noi, copiii, nu purtam, ridicam praful din drum cu tălpile goale, alergând spre oraș cu câteva bănuți în mână ca să cumpărăm gaz de lampă. Poate de aceea, de ete ori mă relatorez acolo, cel mai mult mă impresionează șoseaua, cu asfaltul ei neted și curat, pe lângă gardul noi, mai aproape sau mai departe de vechiul drum, între alți pomi. Pe șosea, autobuzul-din-juma-in-luma-de-oră, iar în spațiile sau în fața lui bicicletele navetistilor cu pedalele acelea rupte. Toate acestea mi-aduc în auz, paradoxal, scrierile leninist ale carilor cu bol care treceau noaptea spre Irig și mă limesc sincer, ca și cum as fi îmbrățișat mai repede decât se cuvine. Mă trag atunci lângă un om mai bătrîn și acesta îmi spune într-o zi: — De ce te miri? De ce să te miri tu mai mult decât alții, doar aici ai crescut și stii că de muncă, am muncit eu totii ca să avem voie de toate? Nimic că voi săi plecat și veniți iar, dar când veniți nu stii altele, decât să vă mirati, ca și cum toate acestea ne-ar fi picat din cer. Dacă ai veni mai des, ai vedea că satul s-a ridicat greu, cu muncă, că toate casele lui noi au fost înălțate cărămidă cu cărămidă.

Mos Neculai Bolocan se oprește puțin și pufnește: — Copiii lui au mers pe la școli, care erau a tuturor, comiți, de om sărac, asistat de șosea. Unul din el, Stelciță, e acum președintele C.A.P., ceea ce înseamnă că pentru el e și „tovarășul președinte”, nu numai bălănt luat de mic la prăștia ori la vie. De ce să mă mir? De ce să nu mă bucur, pur și simplu, alături de ei, în aceste locuri în care neclătesc lumina electrică a stănt la fel de obișnuit ca și lumina soarelui, ziua?

— Sate de colani, spune Ion Bănică, frunțag în comună, sate cu pămint bun, dar multă vreme au răscolit puțin pentru noi, cei care-i muream. Ce a fost și ce este nu se poate compara. Colanii de aici sînt harnici, gospodari și, aoleu, sînt tare luți. Înainte dădeau negru peste verde, adică abia ce zgriau pămîntul cu plugul, acum fac lucrările ca la carte. Iar de când se vede, chiar și numai așa, dacă treci prin comună, în fiecare an se ridică 30—40 de case noi, de cărămidă, nu de paieații ca pe timpuri.

Președintele C.A.P., Gheorghe Dinu, este, din 1970, cînd se născuse, era copilul unor oameni atîți de săraci, încît poate să-mi spună acum: — În primul rînd pentru mine e ceva ce nici n-am gîndit, nici n-am vădit. Pentru mine și pentru ceilalți.

Despre satele de astăzi nu se poate scrie „peștagistic”, imaginea lor nu se „perindă”, privirile, oricît de grăbite ar fi, nu caută aparențele, fie ele dintre cele mai spectaculoase, iar țărânii n-au fost și nici nu vor fi niciodată prea dornici să-și povestească viața primului venit. Mirarea este unia cu condeul că au haine bune, că au case bune, că în case au tot ce le trebuie, că au copii studenți sau absolvenți de facultate este în fața lor neconvincătoare. Și a-

tunci întrebă pe bună dreptate: adică ei de ce să n-aiă? Adică cine și de ce să se mire că nu mai sînt țărâni așa cum erau ei știuți, înainte, cînd rupeau mămăliga cu stă în douăzeci? Nu se apropie zilnic de oraș pe bicicletă sau cu „convenția”? Sau, mai mult, nu sînt și dintre ei constructorii în noile cartiere ale orașelor mari, iar, dacă stiu să construiască, de ce să nu construiască și la ei acasă? Întrebări care își au răspunsurile în ele. Întrebările unor oameni care au înțeles întotdeauna munca drept o datorie a pămîntului de care trebuie să se bucure ei și urmașii lor. O datorie care li răsplătește cu ceea ce li se cuvine, pentru zilele lor care nu întîmplător sînt numite și zile-muncă.

— Era o mîstînă acolo, în capul satului, și am făcut teren de fotbal cu tribună. Tribuna a fost făcută, înclt în spate este scenă într-un amfiteatru de pămînt. Pomi li sădisem greșit, Dumitru Dinșor este un om care înainte de a vorbi, tace de două ori mai mult. Pare de aceea înclt, aspru chiar, deși oțelii din Golcea li stiu cu totul altele, mai ales prin țaptele lui, dintre care unele de pămînt. Se vorbește acolo și de una care le întrece pe toate, fiind aproape o performanță mondială în materie: grădina zoologică.

— Era o mîstînă acolo, în capul satului, și am făcut teren de fotbal cu tribună. Tribuna a fost făcută, înclt în spate este scenă într-un amfiteatru de pămînt. Pomi li sădisem greșit,

Gina Pasa Magy: „Deedul cu vi”

dar într-o zi i-am alinat frumos.

— După ce planuri ai făcut toate acestea? — Planuri? Ce planuri, o sfioră și o îndemănare neobișnuită care i-a umplut pe toți! Poarta de la parcul este copiată de a vedea, iar coloanele, adugate la clădirea tip a noului cămin, s-au făcut, pentru înfrumusețarea însăși a ideii de cultură.

— Cu grădina zoologică m-am gîndit că noi, cei din Golcea, nu ne putem lua copiii de mîna cînd vrem, ca să-i ducem la Băneasa. Cînd am adus urgia, mulți s-au crucit, dar cînd am adus și lupii, căprioarele au început să se obișnuască, iar astăzi numai cel străin de loc se mai miră. Nouă ne drag de muncă și, dacă tot muncim, de ce să nu avem?

Totul pare atît de simplu, înclt, o dată ajuns lângă sufletele acestor țărâni între țărâni, limpezi și curate, înțelegi că în marea lor familie viața se desfășoară în spiritul aceluiași tradiții de bunăcredință și demnitate a pămîntului.

— Cînd eram mai tînr, acelu de pămînt și sărac lipit, miu povestea, într-o noapte, Ion Drăcan din comuna Purani („mie îmi spune lumea nea Oniță, de drag”), din Teleorman, înșurat numai în cămăși și izmană, am fărîmat casa din mila unui om, orfan și el, care n-avea nimic și zicea că sub ea stă ascuns un bolovan de aur. Am fărîmat-o amîndoi, nici nu ne-a fost greu, era de nulele, cu pămînt, dar n-am găsit nimic, așa că ne pierduseră speranța, iar casa nu mai avem. Am început munca, m-am înșurat la întovărire, după un an a venit copilul, a intrat totuși lumea, la început a fost greu, nu prea mergeam, făceam mai multe rapoarte decît porumb, și pe urmă a venit în președinte Marin Nedea, care era și director la S.M.A., în doi ani ne-am lichidat datorile, de la 7 lei pe lună am sînt surs, ne-am mecanizat, ră doar omul nu poate să reziste cu sapa să atîngă toată coasta pămîntului, asta faci numai aici, în grădina casei, nu? Am muncit, eu n-am avut nimic, după funcția de vice” n-am umbat și nici nu umbli, alții doar, am muncit cînd și astăzi am ce-mi trebuie mie și fiică-mi, că nevasta mi s-a prăpădit, iar casa mi-am ridicat-o peste a veche, că numai de bolovani de aur nu-mi mai arde mie scum, cînd stiu că mline, în seară, la 4 treabă să mă duc.

Bolovanul de aur... Apeșe o trîră legendă în viața unui om sărac care a murit, în disperarea lui adîncă, să creadă că sub casa lui umbli de nulele și de pămînt s-a ascuns atîta aur înclt să-și facă alta. Odată cu ea însă s-a fărîmat și vechea sa gîndire și înfășurare de rob și, cînd nu mai depărie, în sufletul și înima sa și a fratilor săi de suferință, a găsit acolo altceva, mai pretios, mai strălucitor, care li-a luminat noul drum al vieții, întorcîndu-li pe la de dinaintea lui o dată pentru totdeauna.

În cîmpia de vest

Înspre Carel spre Timișoara coboară în valuri cîmpia de vest. O simți de departe: altelea decît Bărăganul, e lăpățit de aceea nemărginire care te cheamă de mironul din al fluvului, de vînturile sale umede și aerul puțințoșor de amiezilor de vară, lipsește acelu ceas al dimineții limpezi, cînd o ciocirile se aude cale de zeci de kilometri, acele răsărituri de soare, cînd un foc pare a se ridica dintr-un pîlc de ferburi coapte, lipsește acea invazie a florilor de salcîm în primăvară iar pămîntul arareori se întrece pe sine.

Din șoseaua spre Salonta se desparte o arteră. Nu duce spre nici un oraș. Taie înclnd de la un capăt la altul, trece peste linia ferată și face același lucru cu Cefa, al sat mai mare și mai întins decît toate celelalte. Cînd treci lasi în urmă magazine, firme obișnuite oricîrui oraș, blocuri și străzi, iar în spate de măsini, semne de circulație și școli. În înclnd, dar mai ales la Cefa, fiecare țărân are o bicicletă. Drumurile cîmpiei sînt lungi, satele la fel, viteza a crescut și aici, timpul se scurge ceva mai repede și are altă importanță.

La Cefa, din februarie, anul acesta, numele unei femei a devenit brusc cunoscut. A trecut și prin celelalte sate din cîmpie și oamenii i-au învățat repede. Este o femeie aspră, acurată la vorbă și hotărîtă în fiecare cuvînt, asemeni unui bărbat. Se numește Maria Bodea. Cînd o așteaptă pînă seara țeriu, la 40 și ceva de ani a început a învăța ce este așteptarea, căci pe ea o adună noaptea de pe cîmp și din ferme. Sata a vrut și ea n-a mai avut încotro, a trebuit să fie, să se pună pe gânduri, să se întrebă ce trebuie făcut, unde nu merge și cine unde ar fi bun. De la Cefa și de la înclnd vor pleca spre oraș în anul acesta camioane încărcate cu 650 de tone de carne, vor pleca vagoane cu grîu și porumb, vagoane cu sfeclă și cîneș. Pentru toate acestea președinta își încltă în fiecare dimineață cizmele de cauciuc, încltă bicicleta și bate satul dintr-o parte înclt-alta de la șere la cîmp, la grădini și spre livezi. Are un băiat în clasa a III-a care se întrebă mereu de ce nu mai are mama tîm, are de răspuns mereu la întrebări absolute banale dar și onestă în același timp, mai puțin, mai puțin, Marie și ea răspunde dar nu, dînd ei de obicei se simte și după cine o întrebă, pentru că un om care își spune de mai multe ori că nu mai rezistă, fie el și înclnt, îl obligă pe ceilalți să se îndoaie de puterile lui. Ce vrea Maria Bodea, președinta cooperativelor din Cefa în acest an? Un grajd și încă vreo câteva lucruri noi. E drept că o invenție sau un grajd sînt mai frumos și mai spectaculoase decît „un grajd”. Dar un grajd și cele „cîteva lucruri” ar fi un nes înclntare sau prima ei mare confruntare cu un sat de țărâni care o știu foarte bine, cum sînt toate femeile de pe act, stătoare și tute în stare să poarte singure o casă pînă la 85 de ani, să sape în grădina cu cîmășia și să aducă seclă, fără să bolească, strădînd doar, cine de unde mă aude să vină că mor.

Madona Cornei Trandafir trăiește și tace la Cefa — satul său de intrare în lume. L-am auzit vorbind mereu înclt pe o margine de drum lîngă un lan de țeră. Plecase la o tîrnă de o noapte în seară și cînd se întorcea acelu cu un mîșter în mîna și un sac de cîneș verde. Venisea căruțe din cîmp, rafturile sîntau sec pe astăzi și căi aduceau oamenii acasă ca dintr-o plimbare la capătul căreia își pierduseră puterile. A venit tîrziu cînd seara scutura peste sat un întuneric de funingine. S-a spălat pe mîini și ne-am așezat pe oscar sau lemni țeră de viață de vie. Și l-am întrebă — ce mi propuseși o femeie la haită, cînd am întrebă de el? — De ce faci dumneața mereu? — S-a ridicat mîinile de geunichi și și-a desclădit cămășa la gît.

— De fel estî singuratic? am mai făcut eu a încercare. — Cînd?

— Aveam tas pentru el țeră și-a arătat cîteva telefon. A ză că eu sînt un om sordoc și așa mai departe, un fel de omier „președinte” pentru ceva și i-am zis să treacă la subiect. Adică e sarăci și trec la C.A.P. să pîn pe piciora ferma zootehnică. Mă tot gîndesc de o să fac acolo. După ce a plecat vechiul inginer, unul cu certificat medical, cum că el nu are voie să intre în grajd, primul crescător de animale din țeră, a condus un țărân cu șapte clase, unul care a avut și el la vîsta lui un porc și-o vacă și cînd a avut țeră a vîndut una și-a zicea că are prea multe. Ne-a vrea să dea țeră năste mine cu vechile rînduclii.

Cine este ce fel de țărân o fi trecut peste cîmpia medicului Trandafir și dacă mai apucă să coboară de pe calul lui cu roți de cauciuc să stea de vorbă sau să tacă lîngă prietenul său mai în vîrstă, inginerul Văiteș?

Au trecut doi ani de la această primă întîlnire aproape uitată cu medicul Trandafir. L-am revăzut la marginea primăverii. Parec ceva mai înclt dar în fel de țeră, greu de seos din da și nu. În acești 2 ani s-a căsătorit, și-a cumpărat o casă și a ajuns să ocotească țeră, să se prezinte la acea atî de amînată întîlnire cu locurile unde nu-l mai sună nimeni pentru ceva urgent. De data aceasta nu l-am întrebă nimic despre singuraticitate. Nu prea aveam ce, iar primăvara cînd oamenii încep să vorbească despre ceva cu care ai putea să te trezești abia atunci cînd scazi și aduni anotimpuri, cînd îți faci o adunare și o scîdere mai mare, lucru obișnuit în acest sat al cîmpiei de vest abia spre mijlocul țerii cînd toate dorm sub zăperi groase și peziate de vînturile.

Evant Nicogolian: „Viața satului”

— Cînd ai timp. — Și cînd crezi dumneața că am eu timp? — Nu stiu, asta te întreb și eu. — Atunci aflăți că n-am. Asta-i situația, n-am.

— Dacă n-are, nimeni nu-l poate da în cap să să aiă, să spună cum se cultivă el în timpul liber și cum se bucură de rezultatele muncii lui, privindu-l pe mîinile în buzunare. Omul, negru la față, cu uremi subțiri și colțoi tace mereu. A plecat cu diplomă de medic veterinar de la Timișoara prin 1973 și-a ajuns la Cefa în momentul în care crescătorii de porci intra în crăncină. A intrat și a stat acolo două săptămîni, în paturi supranse și cu merinde dezinfectate. A dat fleacăș porci apă și mîncare, i-a ajutat să se ridice de la pămînt tinindu-l de ureche și-a fumat chistoace sau nu cu ceilalți țărânii pînă dimineața cînd porcii bețegi s-au ridicat tremurînd în piciora. Cînd totul s-a terminat a plecat acelu convins că a devenit inginer în două săptămîni și a dat de mîncare lepurilor săi, după care a deschis televizorul.

— Seara ce faci, cînd ai dumneața o seară că lumea? — Aprînd lumina în curte și mă uit la țeruri cum dorm.

— Fiecare li plac? — Dacă nu sînt cu dragoste sau cu cow-boy, pe urmă mă ucl.

— La ce te gîndești înainte de a te culca? — La ce o să fac mline.

— Și mline ce o să faci? — Ce-am făcut țeră și alăităm și la faptul că trebuie să-mi pun pantalonii, pantofii și cămășa lîngă pat ca să nu bobăic noaptea după ce lădă se întîmpla ceva urgent la fermă, cum se întîmplă în fiecare noapte.

Tînrul, subțirel și încutul medic se pune țer pe țer. Nu înțeleg întrebarea mea despre singuraticitate. E tare curios să vadă cum arată pentru ceva și i-am zis să treacă la subiect. Asemenea exemplar, i-am spus că nu, dar așa mi-a venit mie să-l întreb tocmai pe el despre singuraticitate.

— Aveam tas pentru el țeră și-a arătat cîteva telefon. A ză că eu sînt un om sordoc și așa mai departe, un fel de omier „președinte” pentru ceva și i-am zis să treacă la subiect. Adică e sarăci și trec la C.A.P. să pîn pe piciora ferma zootehnică. Mă tot gîndesc de o să fac acolo. După ce a plecat vechiul inginer, unul cu certificat medical, cum că el nu are voie să intre în grajd, primul crescător de animale din țeră, a condus un țărân cu șapte clase, unul care a avut și el la vîsta lui un porc și-o vacă și cînd a avut țeră a vîndut una și-a zicea că are prea multe. Ne-a vrea să dea țeră năste mine cu vechile rînduclii.

Cine este ce fel de țărân o fi trecut peste cîmpia medicului Trandafir și dacă mai apucă să coboară de pe calul lui cu roți de cauciuc să stea de vorbă sau să tacă lîngă prietenul său mai în vîrstă, inginerul Văiteș?

Au trecut doi ani de la această primă întîlnire aproape uitată cu medicul Trandafir. L-am revăzut la marginea primăverii. Parec ceva mai înclt dar în fel de țeră, greu de seos din da și nu. În acești 2 ani s-a căsătorit, și-a cumpărat o casă și a ajuns să ocotească țeră, să se prezinte la acea atî de amînată întîlnire cu locurile unde nu-l mai sună nimeni pentru ceva urgent. De data aceasta nu l-am întrebă nimic despre singuraticitate. Nu prea aveam ce, iar primăvara cînd oamenii încep să vorbească despre ceva cu care ai putea să te trezești abia atunci cînd scazi și aduni anotimpuri, cînd îți faci o adunare și o scîdere mai mare, lucru obișnuit în acest sat al cîmpiei de vest abia spre mijlocul țerii cînd toate dorm sub zăperi groase și peziate de vînturile.

Tineretea fără bătrînețe a unui țărân din Oltenia

Am fost om frumos în tinerete; mă tureau fete din zece sate, fete bogate, martor îmi a Culeș, satul meu natal, dimnezeu să-l hodnotească. Am fost șapte frați, da unu dintre noi, Dumitru, s-a prăpădit în 1931. Era militar și fusese invitat la o nunță, cavalier de onoare, la Craiova. Se liberase tocmai atunci contingentul 30. Au atășat la tren două vagoane de vite. El, băiat crescut mai la oraș, foliar de meserie, înclt de fabrici, nu de atelier de fierari, n-a suportat mironul și s-a culcat lîngă usă. Aia, contingentul 30, adormiți, au întins piciora. Frațe-meu a căzut sub roți, adormit și el, săracu... Era anul în care ajunsem stăpîn de țărâni. Atunci, un stăpîn de țărâni era cineva în sat. Da-o pînă, cînd stăpînul țărâniului meu lăsa înclt înclt a intrat în horă un bărbat cășătorit, unul care ținea de alt stăpîn și de altă țeră. Nu l-a zis așa, înclt, nu? A întrebă cășătoritul. Pac cu pistolul. Acu, ce-mi ziceam: mă iufule, ție-ți trebuie o fată pe potrunzul tău, sărac și muncitor. O zărl și ne lumrăm pînă la urmă să nu Anica, fată de un noșter. Se întîmplă să ne atrecurăm sufletul în doi copii. Crescuseră săntoși, dar cam goali. Îi ducem la școală în clerc, cu labele picioralear desclute vîrte, larua, în mlinele țărâniului meu. Le curgea sînuș trei luni pe an, ba poate și mai mult; li învețeam în cămăși de țer, cămăși de cămăși și țeră și aduce mureș. Cu rîzboiul, ei rămăseră bărbăți în casă, eu fu să mor de patru ori. Venind după rîzboi, în sat, în Golcea, se vorbea de cote și de comunisti. Femeile erau speriate, se zicea că Aia vin pe picioroașe și sparg geamurile cu bite, că trag cu pistoalele în căpșitele de fin în cășutarea bărbăților. Zvonurile acestea țîn țîn și chibrituri țer. În 44, m-am înșurat în partid. Am primit carnet alb, așa cum se obișnuia. Peste un an-am preschimbă într-unul, roșu și am înclntat prima organizație de bază în comună.

E bine că alde matala ne ascuți pe țeră mai de vîrstă, care am vîzuit și sîntem tot mai puțin. Parec auz și așa țer, parcă te-aș auzi dumneața, cum mă înjurau chibrituri. Se făcuse o gospodărie colectivă în satul vecin, în anul 1950 și m-am înșurat. Primul din sat și singurul. Singur, timp de 9 ani! Hucio! Colectivistule! Te-ai trecut de țeră ce estî. Domnu Iovu, li zic unu chibrit, cînd îmi dai, bre, banu de cîmăși de cîmăși de țeră de țeră și aduce mureș. În 44? Mă, iufule, comunistule, cine dracu ție-a scuit ție mline de te-a întors cu capul la fund? Ce bani să-ți dau mă? Înclntăm să fac puțuri cînd mi-a cerut alt chibrit, Șuiu Stelciță, să-l adîncesc o fîntînă. Cumetere, li zic, că ne curețeam, plăteteș mi muncă. Dar el e cumetere, zice, bani n-am, dar ai putea să înclntă. Cumătră Manoliță, o strig pe cucușca, vreau banii. Că una, că alta, pînă la urmă am zis: să n-aj parte de el! Să auză dumnezeu sau satul. La un an, Șuiu Stelciță a murit înclnt. Aveam un pat în lînga casei. Acolo am dormit ani de zile. Au fost 9 ani, grei, mai ales la început, cînd m-am înșurat. Cum să pînă la pînă aprins. Cum să pînă, vîrvi și pînă în țeră. O vreme am țînț scînduri în ferestre, în loc de geamuri. Au schimbat țeră. Îmi aruncau în curte boabe de porumb fierate în zeamă de vîșper. Să să-mi dau seama, mi-au pierit toate gîințele. Dacă nu se nimerese vetezinarul Anghelut în vizită la gospodăria colectivă, mi-ar fi pierit și porcii de Crăciun. Cînd treceam pînă după lăptuc, călcăm pe nase de șerpe. Aveam țălpile bețegate ca de urzici. Oasele erau lungi, opinele cam subțiri, de pe burta porcului. Dacă mă ducem la țerul de post, la Foleia, asta ție dădea tot timpul cu cremă pe cîmăși înclt înclt, să se crească că nu doarme, și mă întrebă dacă sînt abobul sigur de ceea ce-l reclamam. Zicea: bine, bre, năa Marine, las' că-l pun eu bine pe țeră, mama lor de anticomunisti, du-te și te culcă fără friică. Ația vorbe și pe urmă începe să și cură țeră carabina. Cînd trecea pe lîngă al lui Fănațel ori cînd îl înclntea la mat, li saluta cu mîna la chibrit, și-mi povestea un prieten că l-a fi auzit șoptindu-l într-o seară lui Fănațel: coane Gucule, las-o mai moale cu comunistii, nu te mai lega de el! Să mă pierzi. Nu mai pot face față și nici garanțiu...

Clitva unu a mers greu g.a.c.-ul, nu ne-a fost prea ușor, 37 de famili... Veneam acasă o jumătate de țeră și unul de porumb. Sase kilograme dus, șase kilograme dus. Situa ție a țeră, mline, pînă am primit credite de la stat, apoi s-au mai înșurat câteva familii și a-au schimbat lucrurile, am biruit nevoia. Îmi aduce aminte că a trebuit să-l er președintelui un sat, să-mi transport produsele. Am intrat în sat călare pe saci, în vîrful grămezii cu un peș. Lumea, pe saci, înclt, se crucea. De loitru țeră țeră, la bicușcă înclntodestă chucur. Baba mea țeră țeră, mina boli, eu șluteram și mi ponceam degetele. Baba mea avea cori lăste pînă-n gale, eu purtam pătăria și mă scărpinam din cînd în cînd.

Ștefan Călița: „Drum”

Ilulian Neacșu

Brăduț Covaliu: „Irigații”

Cornel Nistorescu

teatru

Emoționante piese-document

Săptămîna teatrelor din Moldova — ediția a II-a — s-a desfășurat la Botosani sub semnul comemorării celor două evenimente: Războiul pentru independență (1877) și Războiul țărânilor (1907). Au fost prezentate aproape în exclusivitate piese originale inspirate de această tematică, pe care le au urmărit deopotrivă un public numeros și din jurul alcătuit din specialiști și din reprezentanți ai oamenilor muncii. Dezbaterile juriului s-au soldat cu premii răsplătind creațiile cele mai merituatoase într-o atmosferă de reală emulație culturală. Ne vom opri — din motive de spațiu — doar la două dintre, după părerea unanimă, cele mai izbitute realizări.

Solmil de Petru Vintilă reprezintă evocarea momentului de înclt patrioticism pe care l-au trăit românii în 1877. În principal lucrarea urmărește destinul lui Ionel Paștia, adolescent erou ce s-a jertfit printre primii pe cîmpurile de luptă de dincolo de Dunăre. Fiu al primarului de țeră, abia înclnt, înclnt Paștia se înclnt de consimțire a părinților săi, așind înclt în armată falsificînd semnătura ideea de a rămîne decoreat în stări clipe culminante. Ulterior familia li înclnt și li aprobă gestul, scoțîndu-l drept împlinirea unei datorii. În această piesă bazată pe documente autentice, Petru Vintilă își valorifică experiența anterioară de dramaturg dovedind pricepere mai ales în desclerarea mediului familial dar realizînd și sufletul atît de agrecsar temel eroice. Colectivul Teatrelor din Birlad, condus de regizorul Cristian Nacu, cunoscuțu și bine virtualitățile, a ela-

film

Monologul genialității

„Laurence Olivier vă prezintă Richard al III-lea de William Shakespeare” — iată o uvertură filmică de încltă calitate artistică, pe care filmul, înclntabilul actor, regizor și producător de filme englez, în maniera marelui Will, o acoperă cu prisosință și impresionantă dăruire. Adjectivele laudative sînt greu de găsit pentru acest film, înclntat de premii și succese în 1955, care și păstrează frumusețea intactă, sensul moral la fel de puternic și mai ales capacitatea răscolitoare la fel de penetrantă, pînă în actualitate. Este un film care va rămîne întotdeauna mare și, pentru că nu se mai poate pune în discuție genialitatea școalei engleză (numerele exemple arată că o capodoperă literară e greu să devină și capodoperă cinematografică), permanența valorii lui se datorează permanenței valorii interpretative și de concepție a lui Laurence Olivier.

Orice merit am găsi imaginii filmice, efectelor de operatorie colorii rafinate și pregnant grăitoare, punctelor în scenă într-un căsăt stîl al onclii, costumatiei de excelent echilibru și bun gust, distribuției rolurilor secundare, dozajului de lumină și umbra, jocurilor dintre strălucire și obscur, înșinării picturale — de la compoziție la culcare —, abordînd cele mai reprezentative școli ale epocii redată, oricît am dori să asimilăm filmul în mod obișnuit, ca operă rotundă, cum și este de fapt, nu putem să nu fim copșiți de sentimentul înclntării cu un monolog al genialității, în datele ei atît de cuprinzătoare, dar și esențializate, filtrate, concentrate la dimensiunile peliculei de film, spațiu și timp reduse tulburător la ceea ce înseamnă filmul Richard al III-lea.

televiziune

Dreptul la viață

De fapt, un monolog al lui Laurence Olivier. Primul plan, mișcarea în cadru, aplombul patetismului țeră (scenarii, efectele tronice, halucinatorii, tragice sau încercate de indoiială, nu-l fac pe interpret mai puțin mare. E perfect în toate, potrivit cu toate, și paradoxal, surprinzător în toate. Prea bine cunoscută replică „Dau regretul meu pe un cal” nu suferă nici un fel de voalare degradantă, nici o nuanță de banalitate, explozîndă tragic și regal, cutremurător, într-un film care a fascinat cu fiecare seară. Mișcarea fizică — trupul învestiment în roșu brun, cuprins de spasme ca o pasăre țeră ca un animal în agonie aproape că depășește dimensiunile grave pe care strigățul, devenit celebru — „Regatul meu pe-un cal” și l-a creat în secole.

Există o uluitoare unduire între fragilitate și forță în rezolvarea scenei, nelor sentimentale — foarte greu de izbitul, de obicei — în acest film. Ceea ce frapă este tocmai metoda. Deșezarea născută din îndemănare, cu care Laurence Olivier atacă, pînă din fața teatrelor, filmul. Nu e vorba de teatru filmat. E vorba de ceea ce genialitatea unui personalități ca a lui a știut și a fost în stare să ia din teatru și să treacă în film. El este totul. El este povestea. Interpretul, interpretul, pronunția, declamația și nuanța, gestul și semnificația, individualul și socialul, înclntul și obișnuitul, excepția și rașonaneul, el este demontarea vie și convingătoare că arăta este ceea ce asimilează și redă totul. Totul cu putință. Tulburătoare reînclntare, acest Richard al III-lea.

televiziune

Filmul Paravanul te face să trăiești un sentiment ciudat, un fel de indignare amestecată cu tristețe. Indignare în fața umanității ultragiante, indignare în fața înclntării brutale a celor mai elementare drepturi ale omului. Pentru că filmul lui Martin Ritt nu e simplă parabolă, simpla poveste a unor oameni din lumea filmului. El capătă putere de generalizare, devenind pamfletul demagogic al unei societăți bazate pe inechitate și injustiție, un sistem social în care domnesc arbitrarul, suspiciunea, forța banului, imixtiunea brută în viața oamenilor, abuzul și teroarea. Tristețe, pentru că omul cu purele și înclntele sale adîncimi devine haitic al societății de consum.

Poate că pasajul cel mai semnificativ din filmul Conversația este acela în care personajul principal, detectivul particular interpretat de Gene Hackman, vizitează expoziția de aparate de interceptare și înregistrare a convorbirilor de tot felul. Se află în acea expoziție un întreg arsenal de aparate și tehnici făcute să se infilteze în cea mai intimă viață a omului, să strîngă cerul ascultînd înclnt înclnt, să-l sufuce, să-l pătrundă în gîndurile și cuvintele celor mai ascunse. Expoziția aparatelor de interceptare a convorbirilor telefonice semnifică, desigur, agresiunea împotriva omului, ce se produce tot mai mult în lumea capitalului, înclntarea cu mijloace rafinate (dar murdare) ale electronicii în sufletul omului, privera lui de cea mai elementară libertate, ceea ce-a putea șopti singur tot ce vrea în spațiul ce-l înconjoară, fără teama că e pînclt, urmărit, ascultat. La fel de semnificativă este și scena din final,

În satul românesc de azi

clind dînd-o pe-o ureche. Eram tot frumos, îmi aduc bine aminte. Vedeam cu coada ochiului cum se crăpau perdelele la ferestre. Stăteam țepăn, cum îl văzusem o dată, într-o sărăcă, pe prefectul județului. Sacul de sub mine se circimise la mijloc și pleznise oleacă, lăsînd să pîrcească boabele în urma carului se bateau gălîni flămînde și mie îmi părea bine că mă răbdă înima să nu leg sacul. „În-te la asta, vede că-l curge căruța și stă. Se vîta ajuns”. „Crezi că boabe are în sacii ăia? Așa primum n-a făcut de cînd îl știu și de cînd s-a trecut la colectiv”. Seara, am lăsat patru gălîni și l-am chemat pe primar și pe învățător. L-am pus să pipăie fiecare sac și să-mi ajute să-l gîlesc într-un hambar. Am vrut să-l lămuresc că n-o să-mi ceară nimeni înapoi un bob și că nu l-am umplut cu nisip, cum credea satul. Exemplul meu a fost urmat, după asta. Toamnele în care aduceam porumbul cu autocamionul umpleau satul de cînd și-l pîneau pe gînduri. Cînd au fost siguri că nu eram o omenie de făcut fală cuiva, că boabele erau plata adevărată a muncii mele, gocenii s-au mulțit, m-au întrebat ce să facă. Dirigințele poștei, Ionel Pasăre, a fost primul care mi-a adus cererea. M-a rugat să-i dau pe la sediu și să spun acolo că va avea el grijă să-l mai convingă și pe alții. O vreme, a dus el în persoană scrisorile și zărele anonaților. A stat de vorbă cu tot satul. În doi ani, se înființase și la noi în sat gospodărie colectivă și se trecuseră toți. Tocmai cînd îmi era mai bine, a venit anul 1959, anul nenorocirii: în ziua în care trebuia să plece la armată, fiul

Stampe bucovinene

Nu știu de unde mi se trage, totuși, îngrîșorarea care m-a cuprins încă de la începutul anului. Fără nici un motiv îngrîșorare. Poate asta setea de nou. Mi-as dori, nu știu cum, să întinșez în drumul acesta niște întimplări nemaivăzute și nemaizise, să cunosc niște oameni extraordinari care au săvîrșit fapte extraordinare, încît să am despre ce să scriu. Ca și cum as face, pentru ultima dată, un drum pe Puzdru și prin toată Bucovina, ca și cum drumul acesta ar fi ultimul.

Tovarășii mei de drum tae. Schimb ete o privire cu șoferul, în oglinda retrovizoare. Vezi, îl spun eu din ochi, astăzi avem draci. „Văd că aveți draci”, îmi confirmă din ochi șoferul.

Deodată simțim sub roțile mașinii asfaltul. Prin satul Holda am pătruns pe șoseaua D.N. 17 B. Treceam prin satul Holdița. Intrăm în Broșteni și oprim lîngă primărie: un fel de canac, un fel de viță mare, înecăpătoare, cu poartă „la stradă” și o alea străjuită de brazi pînă la frețele intrării în primărie. Încă nu s-a întimplat nici un fapt extraordinar. În momentul cînd pășesc pragul am o cumplită dezamăgire: știu sigur că n-are să se întimplă nimic extraordinar pînă în clipa plecării.

Dar greșesc. Secretarul consiliului popular, Ion Baran, are un stil de muncă absolut original. Lucrează cu ușa închisă. În hol așteaptă fel de fel de oameni, își exercită răbdarea, tovarășul secretar are treabă, nu trebuie deranjat. Vine cite unul nerăbdător și, fără prea multă vorbă, bate la ușă. Secretarul consiliului popular „trage” ușa, scoate capul în deschizătura ușii și întreabă cine-i și ce vrea. Nerăbdătorul se prezintă și intră. Sîc citeva minute, își rezolvă problema, spune bună ziua și pleacă. Secretarul închide iar. Pînă apare alt nerăbdător. Intră și așa. Își spune puțin, problema se rezolvă, și secretarul Ion Baran încuie ușa. Îmi venea să pliesnesc de ris, dar nu se face să te compromiți, tu, gazetar, rîzind fără motive în primăria Broștenilor.

În pun repetă întemă, ce și cum. În regulă, dă din cu secretarul Ion Baran. Să începem cu împrejurimile, îl propun. Și Ion Baran îmi dictează...

Comuna Broșteni are zece sate, după cum urmează: Broșteni, Cotrîgăși, Dîmbova, Frasin, Hăleasa, Holdița, Lunșeni, Neagra și Petroșani. Ansamblul de locuințe ale mîierilor care viețuiesc în Broșteni numără douăzeci și două de blocuri cu aproximativ o mie de apartamente. Populația se cifrează la vreo treisprezece mii de oameni, din care numai la Broșteni locuiesc cam șase mii. În raza localității întințea secțiile de la Barnar și Isipoița ale Exploatării miniere Teșul Ursului, secția de explorări geologice aparținînd de întreprinderea de prospectivă și explorări geologice din Cîmpulung Moldovenesc, două sectoare forestiere, ocniul silvic — care administrează, îngrijește și gospodărește

vreo șaiseci de mii de hectare de pădure — tot aici își desfășoară activitatea o nouă secție a industriei locale din Vatra Dornei: croșeria industrială. Adică aproape optzeci de femei croșești și cos fel de fel de „reper”. În principal baina de protecție. Întreb ce vrea să însemne asta.

— Fixarea femeilor, intervine primarul Broștenilor, Ionel Costache. Emil Costache. Am asigurată „front de lucru” pentru disponibilii și excedenții forței de muncă... Femeile din familiile mîierilor au cerut să li se dea de lucru.

— Urmează secțiile productive, cu profil de întreținere a păgunilor și de exploatare a lemnului, tutelate de primărie, explică primarul Emil Costache. Produce pînă la un milion de lei anual. Din alia puncte de vedere...

Nici eu nu știu ce să-l mai întreb „din alia puncte de vedere”. L-as întreba cînd anume, în ce an, urmează să devină Broșteni oraș, dar... Într-o bună zi, fără să fi văzat peste noapte că devine și el primarul unui oraș, într-unul din anii cuprinși între 1976 și 1980, Emil Costache va primi un plic. Documentul din acel plic îl va încunștină că Broșteni se sîtzează „întra orașele României, socialiste, cu toate drepturile și obligațiile ce decurg din această calitate. Pînă atunci la Broșteni se vor petrece nenumărate lucruri, dintre care unele, cu siguranță, extraordinare. Ce se întimplă, însă, acum?

Imaginați-vă a comună mare, unde sîntîți (villor) orașului și procură cele necesare transportului din 44 de magazine diferite ale cooperativei de consum. Patruiți de autobuze fac, zilnic, un fel de tur de onoare, trecînd pe lîngă oficiul postal cu centrală telefonică automată, subcentrale energetice și stația de 110 kv, spitalul și casa de nastere, dispensarele și grădinițele de copii (17 grădinițe), pentru a-l transporta pe mîierii la lucru și înapoi, acasă. Zăstrea comunei se va îmbogăți, în anul 1975 și următorii, cu alte dotări social-utile, indispensabile vieții atîtor mii de oameni adunați la un loc. Nouă rămin culturale se află în construcție. Alte blocuri se proiectează și intră în construcție de la o lună la alta. În villor apropiat are să se pună pînă de temelie la un complex hotelier prevăzut cu toate drăciile: bazin de înot, terenuri sportive, locuri de parcare, terase, căsuțe în pădure și altele asemenea. Localnicii au pus mîna de la mîna și au adunat paralele trebuincioase pentru construcția unor stații auto, să nu-l bătă vîntul și ploaia, pentru amenajarea unei sere unde să crească flori, pentru extinderea spațiilor de școlarizare. Este numai o „secțiune” prin preocupările lor gospodărești. Dar toate acestea nu l-au făcut să renunțe la îndeleinicirea străveche de creșterea a animalelor.

— Și uite așa, spune pe un ton de concluzie primarul Emil Costache. Treburii în fiecare zi.

Acum știu un singur lucru, și anume că stau la fereastră, mă uit la satul-oraș Broșteni și mă gîndesc, tot mai intens ce probleme au pondere în activitatea lui zilnică de primar: cele sătești sau cele orașenești?

— Sînt de toate felurile, zice primarul. Sîl eu ușa închisă și ele tot să găsesc.

Alexei Rudeanu

„Sub un cer de mari melancolii”

Pe decîndea Dunării, la vale, Printre trieta miriști cu cîlîni, Trece-n bălă, legănat agale, Un chervan cu covul de zogojîni.

În tot cîmpul niciun fir nu-l verde, Mișcă vîntul alba colții, Drumul lung în zări pustii se pierde Sub un cer de mari melancolii...

„Foale verde firul pelinului...” Cîntă cîrșăul cîtînel Și, treziți, cu el odată cîntă acții Ce-au trecut cîndva prin stepe, ca și el.

Pînă acum cîțiva ani, pe aceste locuri de care scrie poetul Voiculescu, se re-ăraa Dunărea. Cîteodată cruța întinșele cîmpii, alții se izbea pe neașteptate, cu puterea unui blestem. Oamenii se mutau înapoi, mai adine spre inima cîmpiei, dîndu-și toată averea într-o căruță. Mi-grau triști, ca pe vremea bejenilor din calea invadatorilor de la Orient, spre un loc de împrumut, unde știau că vor sta pînă ce Dunărea se va liniși, îngăduindu-le să revină spre a găsi o casă putrezită pînă-n rănciuri de apă ce se acoperise zile sau săptămîni întregi. Putrezia și iri mîștoare, a casă a nefecării în care

Paul Erdős: „Valea”

erau nevoiți să locuiească din nou, neavînd alt loc unde merge. Și o luau de la început: circ-peau zidul pe ici, pe colo, curățau fîntînile, munceau cu înverșunare pămîntul îngropat cu gunoșie aculentă aduce de pretulindem — ația bine aveau în urma inundației — și se pregăteau de încă un an, poate doi, dacă Dunărea avea milă de ei. Și lar... și lar... mereu la fel, niciodată altminteri, o viață fără culmi, dar că-reia nici nu-i atingeau vîntul, care-i acufunda și din care el ridicau la suprafață tot, cu al lor în număr complet, cu vase, porcul, gălîni și cîlî-nile lor, fiindcă știau rosturile Dunării și, cînd li se arătau semnele cunoscute, începeau încercatul în căruțe și porneau. Mai greu era, spun ei, de păstori cînd veneau vara cu oile de la munte: se mișcau încet, li se împrăștiu oile de teamă, pierdeau de fiecare dată multe capete, înecate sau rădăcia sau furate, nu se putea găi.

Era o viață grea, nimeni nu spunea altfel, dar a cui dintre părinți lor fusese mai ușoară, din cite își puteau ei aminti? Era soarta locuitorilor de la cîmpie, de lîngă Dunărea, să pornească ori întrota la cel mai mic semn de neliniște. Dar erau învățați, de aceea nici viața lor nu se îmbogățea cu mai mult decît puteau duce într-o căruță. Plecau... veneau... munceau... cam atît. Într-o zi, acum vreo cincisprezece ani, sau chiar mai înainte, au venit cîțiva ingineri de la Alexandria și au măsurat înșura Dunărea, au tras lîni cu șefar și lăruși, au privit printr-un fel de aparat fotografic și, într-o bună zi, lucrările au început. Oamenii au fost duși să depună

muncă voluntară și nu credeau că digul o să reziste, de cînd se știau și nimic nu putuse ține piept Dunării cînd se revărsa, dar au muncit, „dacă așa suna dispoziția”, și au grăbit lucrările. A scris și în zărele de pe atunci despre el. Azi digul închide o întîndere nesfîrșită de pămînt. Au și canale de irigație, un canal principal drept, lung de cîteva kilometri, cu alte canale secundare ce pornește unele din altele ca plasa.

La început, lumea n-a fost convinsă că digul o să țină. În timpul construcției, l-a luat Dunărea o dată ca pe o grămăjoară de pămînt și l-a împrăștiat. Gîndeau că așa o să-l ia și cînd o să fie gata. Poate mai greu, dar tot așa. Cînd s-a lîvit inelul de lumină moartă la asfințit, și-au încărnat din nou puțînul în căruțe și au plecat. Nu s-a întimplat nimic. Dunărea a mîșcat pe ici pe colo din trupul digului, dar n-a reușit să-l înce și n-a trecut dincolo de el, unde știa din-totdeauna cîmpiele întinșe ca-n palmă, gata s-o odihnească. Oamenii s-au întors, au reparat stricăciunile și de atunci n-au mai cunoscut bejenia. S-au așezat la casele lor, s-au întocmit și au început să gîndească pește ani, ce vor face, cum își vor potrivii treburile.

Azi, cîmpul trăiește un foșnet nelîncrînat cit euzrinți cu ochiul de jur împrejur, un foșnet plin de viață, de mișcare, de armonii înseparabile. A le ghici în liniștea dimineților nemșicată e un joc și o căutare la fel de veche ca și apita oamenilor de aici, arși de soare, cu pîtelea încrețită de vînturi, de muncile și gîndurile lungate, de lupta cu grul aplicat sub o mîină ușoară pe care numai el o simte, moale, de bă-tălia cu porumbul ce-și freacă frunzele de una de alta lungi și uscate, înfășurîndu-le într-un dîns al dragostei și fertilității. E un freamăt de viață uriaș în care se zbat, amelițe de ația soare, milioane de gîle necunoscute, încercate în fructele aurii ale cîmpului. Pe lîngă drumul prafos, drăpt, se îngrîișă pile de pădure, tot ce a mai rămas din vechii codi de alțădăți. Un pic, doar cit să arunce puțin umbră, atît de acumpă în aceste locuri și unde se adună, la orele amiezii, o mîină de trudituri al cîmpului, nevăzuți pînă atunci, rălăciți prin lanuri ca să îndepărtează ritualul străvechi al așezării mesei. Uș totul cu el în coșuri, o mîncare stîlă și o apă caldă, pe care și-o trec unul altuia într-o damigăină îngropată pînă atunci sub haîne și poclăzi, s-o ferească de soare. Mîncă în li-niște, împărțind tîna scurtă a mesei cu cîlîi adormit ce rîntăie obosit la fin. Apoi se ridică țoți odăți și se răsfrîd din nou peste nesfîrșita cîmpului, presărat cu mașini mari, ca niște curcani grași, roșii, ce înghit paie și grăunțe, alegîndu-le în pîntecul lor de metal, pînă seara, cînd greșeri li vestesc deopotrivă pe oameni și pe mașini că ziua lor de muncă s-a terminat.

Noaptea se lasă încet, măcinînd lumina mîșcînt pînă ce devine o pulbere fină, împrăștiată în aerul deodată răcoaci, ca un parfum, ca o muzică neauzită. În depărtare, curge Dunărea. Mare, lat, fluviul se lasă tăcut în aval, cu aer misterios. Curge leșteț, în virtutea domoale, nestrîn în chinga malului de piatră. E vară adîncă la Dunărea și totul pare dînt-o dată liber, înțreg, depîin, încît strigății nu mai înceapă zărire, iar acou e înghitit în nemărginirea de care nu se poate lavi.

Pădurea de cîmpie se alege în jurul petelor mari de soare ce fopesc umbra din loc în loc și doar o mișcare ușoară vine să vînture arșia prințe arborii tumești de secetă. Departe, unde zarea se lăstește de jur împrejur, din împrejurarea cerului cu drumul, se naște un punct absolut, o concentrare de substanță, de care privirile nu se pot desprinde și există acolo într-una, se mișcă și crește, deindește consistență și formă, se apropie, se aude.

„Sînt fîntînar — spune cărșăul. Vin de aici, din comună. Lucrez la o casă. Au vrut fîntînă nouă și m-au chemat pe mine, că mă cunosteau. Însă,ie, oamenii își sîpau singuri fîntînă și n-aveau bani să plătească. Nici nu erau fîntînari pe la noi. Acum oamenii s-au îmbogățit, ori a-au bîierit, cine știa? Dar, vorba aia, n-orcui meu. Cum să vă spun? Eu nu sap. Dealt găsesc locul cu apă bună și desenez planurile. De sîpat, sapă muncitorii. Toțeneș cu pe care-l cunosc și-l sîtu vredești. N-au mai rămas prea mulți. Cînd au ajuns al la apă, vin eu și cîptuseș pîtul cu piatră. Dau forma pietrei, n rotunjesc și o înalț pînă sus, la gura fîntînii...”

„Azi am lucrat. Acum sînt liber pînă mîine. Cîteodată mă simt obosit și m-ăs odihni. Numai că nu-mi vine să etau acasă. Niciodată nu m-am odihnit o săptămîni încheiată în toată viața mea. Nu-s om dacă nu muncesc o zi”.

„Căruța se îndepărtează ostentiv, prin pinza de praf, pînă ce drumul și nesfîrșirea o înghit din nou. Sub soarele miezului fierbinte de zi, statura încovalată a cărșăului mi se pare puțîn, că-l am crezut o clipă, cînd era destul de departe, că-l au vorbînd cu calul. Sau cu porumbul. Sau cu pădurea cea rară. Și, pe neobservate, încetul cu încetul, un gir lung de scîi ce că-lăreau prin vinele lui, s-au retras tăcuți, apucînd-o care încetul și pierzîndu-se în cele patru zări, singuratici, cu capul în piept, sub un cer de mari melancolii...”

Gabriel Gafița

Paul Erdős: „Cosașul”

nostru mai mare, Victor, conducea un tractor. Neașt, a sărit din cabină, s-a agățat de apărătoare și și-a frînt galele. Am chemat salvarea, dar era defectă. Am chemat-o pe baba Ilieana Caramarin. Baba l-a dat un genunchi în spate și l-a îndreptat oasele respirate. Bălatul își revenise oleacă, dar cînd am ajuns cu căruța la Craiova, la doctorul Vernescu, era pe moarte. Cu nișchii cărșăii el bășica udului spartă doctorul Vernescu nu putea lupă.

— Cine l-a îndreptat oasele? M-a întrebat. Dacă era numai căzul lor, scăpa... — O babă, domnu doctor... O știe lumea pe la noi, se pricepe...

— Văd, a spus Vernescu și a dat din umeri. Dacă erau numai oasele, scăpa... — Scăpa, domnu doctor...

De atunci am mai avut ocazia să-l văd și să aud de doctorul Vernescu.

Într-o zi l-am poțit pe doctor să vină la noi.

— Vîno, domnu doctor, nu te sfi, că vii la cei mai vechi colecțivisti din sat. Nu întem noi cei mai boghi, că ne-au ajuns coliații din urmă dar avem de toate.

S-a învoit. S-a așezat în lîndă pe un fotoliu, că haba a vrut să avem și din alea, pentru mușafiri, și m-a întrebat:

— Ce viață duceți, moșule... cum trăiește rădînișea?

— Ce să spun, domnu doctor... Eu nu cred că nu știu... Eu sînt comunist vechi și nu cred că nu știu... Da, să vă-nțreb eu: avea regele televizor? Avea regele mașină de spălat? Avea regele casetofon? Avea el un nepot junior la „U” Craiova? Avea și n-avea. Dar eu am. Cu toate că am îmbătrînit, și eu și baba mea. Mă doare un picior de reumatism, dar nu pot lipsi de la gîndințele de partid. Că rice tovarășul Capiziu Marinică, secretarul, ăla de-l învăța pe tineri cîntece patriotice în tabăra de bumbac de la Hirca.

— Mă lăruie, cit al de gînd să trăiești?

— De, tovarășe Capiziu, ăi ca noi nu trăim mult. Nu trecem de 70. Dar din 24 de ore n-am dormit niciodată mai mult de 5. Și-atunci se cheamă că sîntem împăcați. Că am trăit mai mult decît alții...

Ion Longin Popescu

Vlaicu Bârna: „Poarta suspinului”

Un copil de țară — sub zarea primăverii din ceasul zorilor, privește, profilat pe cer, o poartă, în Oltenia de mieznoapte, o poartă de canac uitată de vreme în satul sîrac. În stilpii de stejar mai dăinuie rîni nevindecate — plumbii în cămoșă ruginită de fier, plumbii anului nouă sute șapte.

De-nchizi ochii, sub arcuți ei vezi ce-ntr-un ochean depărtările vremilor surse, satul cu acoperișii țuguiate de paie, pitit lîngă întunecimi de pădure; vezi oamenii, cu copetele goale în cămoși de lin, destelenind pămîntul cu sapele; și marile cu mușchiate raate, în borangic de spumă înlăsurată, măcinîndu-le mălaiul puțîn.

Vezi viații și vechii cu pistoale și girbace năpustindu-se dinspre canace, să scoată setele la „boieresc” și scilpind în tășuri de securi și de coase, privirile pămășilor, minioase...

Pe sub baltiea de lemn cite-amintiri, trecînd, vin s-adumbră: de locimi amare, cohorte da umbra, scînteie de amare, și nădejdie oamenilor, înmănușia, ca un lan secerate de plumbii anului nouă sute șapte.

Poarta suspinului și-a durerii trezește — ca un ecou de departe — povestea anului cumplit, împlințile din acel Martie, cînd mustul zăpezii încă nu s-a fost zbicit: trupurile hîluite ale răscuțitorilor, cu minile la spate, de birneli ei fost-au legate, plumbii ciurînd pe la mijloc, carnea oamenilor și carnea stejarului estoit...

Un copil de țară — privește, profilat pe cer, sub zarea primăverii din ceasul zorilor, o poartă, în Oltenia de mieznoapte. În stilpii ei mai dăinuie — rîni nevindecate — plumbii în cămoșă ruginită de fier, plumbii anului nouă sute șapte...

Alexei Rudeanu

radio

Există pe lume fenomene care te tulbură pînă la încremînt. Există ființe care triumfă prin strălucire și vigoare. Și mai presus de toate, sînt, printre astre, unele alese între alese, sub care emoția te aplecă pînă la pămînt. Răscolitoarea perfecțiune dăinuiește dincolo de vreme. Și printre artiști există aleși în care sălășluiește miracolul glasului și taina interpretării. Așa este George Calboreanu unul dintre cei mai aleși pe care i-a născut vreedată pămîntul românesc. Rostesc cu sfială și înfrigurare numele maestrului. Venind parcă de-a dreptul din istorie, cioplit în stejar și piatră glasul și chipul îi sînt tunet al ploii de vară. Numele lui George Calboreanu stă scris cu litere de aur în cronica teatrului românesc. În profilul teatral realizat de N. Carandino am reascultat fragmente din piese de teatru și versuri recitate de marele artist. Eternitatea ne-a atîns din nou fruntea cu aripa ei măiastră fiindu-ne dat fericitul moment de a reasculta fragmente din rolul cel mai de seamă creat de George Calboreanu: Ștefan cel Mare. Din nou ne-am spus că mi-ar

Marele artist

fi imposibil să mi-l închipul altfel pe voievodul Moldovei decît așa cum l-a întruchipat acest uimitor actor. Glasul său în care se lîmbîna tunetul și fulgerul cu dulcea mîngiere, cu voință și durerea, întregește chipul domnitorului. Și ne-a mai fost dat să ascultăm, într-o memorabilă interpretare, așfietorul poem Moartea lui Fulger de George Coșbuc. Recitat de maestrul acest poem devine o adevărată piesă dramatică avînd tensiunea specifică tragediei. Profilul teatral realizat de N. Carandino a impresionat printr-o prezentare făcută cu emoție, cu venerație. Tulburător modul de a prezenta pe marele artist ca pe o „persoană în cămășă”, ca pe o valoare eternă a neamului românesc. Mi s-a părut că aud glasul pămîntului și al pădurilor, mi s-a părut că aud prăvălindu-se mîndre cascade, am auzit forța tunetului și am văzut strălucirea fulgerului. Și de mîndrie și răscolitoare emoție am simțit lacrima de diamant răsărîndu-mi în colțul ochilor.

Ioana Diaconescu

plastică

Surprinzătoare, astfel cum a fost organizată expoziția de artă populară, în sălile Muzeului satului, este unitatea fundamentală de stil cu alt de frapață cu cit ea poate fi repetată de-a lungul unei uluitoare varietăți. Obiectele de artă populară provin din Moldova, Transilvania, Muntenia, Oltenia, în ciuda diferențierilor, vizibile și ele, conțin în comun o viziune unică, în mod profund — caracteristică — întregii noastre civilizații estetice țărănești. Ea este încheată sub semnul solidarității, al astrului zilei, al cercului înflorit în propria-i perfecțiune încheșă dar necontenit în raport de echilibru, de determinare cu prefigurările întregului. Solaritatea este formă, culoare și sentiment. Arborele, pasărea sau omul însuși, din țesăturile populare, cu semnificațiile lor ocrotitoare de viață, dragoste și comuniune înțeleaptă cu cosmosul, inchiupie, în succesiunea lor de o fascinată economie, tot atîtea îmuri închinete luminii solare. Culoarea densă ori fulguită a scortelilor, păretarelor și a simplor fete de esență, a costumelor, dialogul ei cu masa de lumină a regnurilor, se substituie materiei încorporînd-o spiritualității cu o detașare de care numai geniul popular este capabil. Pentru semnul solar, pentru cerul în care floarea cu douăsprezece brațe este mereu prezentă, adevărată obseșă a creatorului popular, orice obiect este în merit. El apare, însoțitor al fecundității, al bogăției și imunității, pe lă-zile de zestre și furcile de tors, pe tiparele de cas, cornurile de praf de pușcă, dau forma înșchii chimitorilor, brățarilor și inelelor. Concluziile din monezi de argint sînt prefigurări solare, sculpturi cinetice, descoperite cu mult înainte genului astfel numit. Se pot face trimiteri la o artă modernă. Se pot face apropieri cu o artă tradițională. Adeseori, contemplînd o furecă de tors, un chimir, o bîină, lucrătura feudală a meșterilor în fier și fir de metal transparent într-o pasnică alcătuiră, aparență sumbră fiind echimbată șger numai în folosul gravității. Sînt unele brățări, deșinse direct din arta traco-dacă, pluralitatea semnelor învoind deopotrivă adinecul și înaltul, șarpele încolăcit și soarele nemuritor atribuitul puteri magice purtătorului. Atîta densitate de frumos, în afara continuității, nici n-ar fi de înțeles. Artă populară, cel mai mare depozit de autenticitate creațoare națională, copleșește prin rafinament. O sublimă pedanterie minuieste formele pînă la totala lor transformare. Nu întimplător, lucrînd o furecă de tors (Brăneșcu) lucrare una în ultimii lui ani de bătrînet), meșterul care-a sculptat-o în virf-de-ac și arăpă-de-flutur, nu uită să o dateze, cu conștiința înaltului mînerii împlinite, cum se datau altădată casele și lăcășurile de seamă, mîndriturile, și cetățile.

Grigore Hagiu

Muzeul satului

Geniile sînt greu de comemorat pentru că nu-l geniu pe de-a-ntregul cine nu este în mișcare, cine nu are pentru fiecare generație altă față, cine nu este mereu nou la orice re-întînire. Ori comemorarea poate încheia în adinecul actului ideea stabilității, a repetabilității. Poate doar permanența în conștiința noastră, faptul că semenul nostru, Beethoven, a devenit o componentă a gîndirii pentru milioane de oameni, o noțiune, cu toate că avînd mereu alt conțînt, poate doar stabilitatea astfel dobîndită alimențază și argumentează stabilitatea omagierilor publice. La modul concret și întîm, practic, instabilitatea internă a operei de artă nu este chiar total acceptată de conșumător. Pentru majoritatea melomanilor, Beethoven înseamnă suma de lucrări ale perioadei sale mijlocii și celele privilei în luminile unor exegeze vechi de decenți și ale unor timpurii transmisiile în rețele de academismul începutului de secol. Celălalt Beethoven, al etapei firzii, admirat de întîm, este pus într-o paranteză a istoriei, chiar de către profesioniștii avizați. Acest Beethoven reprezintă un teren nesigur fiindcă urmările, consecințele ultimelor sale lucrări, în special cvartetele, nu pot fi anvizate cu claritate. Și, de fapt, fără ca să contestăm intru nimic decelările lucrărilor, parcă de aici, de unde nu putem să-l mai palpăm, fie chiar și pe căile imaginației celei mai îndrăznețe, marginile, de aici începe genul. Îi trebuie însă gîndirii cotidiane un îndelungat exercițiu, cum se întimplă și

muzică

Beethoven de zi cu zi

Beethoven de zi cu zi

în matematică, pentru a putea pune în ecuație infinitul. Cazul lui Beethoven nu este singular, există compozitori care așteaptă încă să fie proclamați ca fiind „geniile” pentru gustul unanim: Monteverdi, inecri — Charles Ives, chiar și Varese. Formațiile muzicale bucureștene, mai mari sau mai mici, s-au aliniat cu entuziasm la startul beethovenian și, așa cum se obișnuiește peste tot în asemenea ocazii, au produs lucrările cele mai aplicate imagini îndobște asociate Titanului, lucrările perioadei medii. Sînt fructele unui entuziasm creator unic, poate în istoria muzicii, sînt acele opuri-uri în care Beethoven pășine falnic peste confruntările acerhe pe care singur le-a creat, cele cu urmări stilistice imediat decelabile. Cine se expune istoriei, la încheșă bîntuie de toate vînturile care este rezervată genilor, se supune acțiunii modelatoare a necesității. Peste anume dimensiuni, maril artiști sînt așa cum are nevoie publicul cînd aplecăză la ei. Este riscul dar și privilegiul celor puțîn de a-și expune profilul agentului formativ al gustului devenit nevoie socială. Nu din comoditate, asadar, s-a ales spre a fi invocată imaginea lui Beethoven cel cert, zbucimant dar învingător, olimpiant pășînd deasupra fur-tunilor, ucenicul vrăjitor care află singur secretul încăușării stihiei. Este modelul acum cel mai pretios al celui care, cum spunea Romain Roland, „descrîndu-se (...) ne zugrăvește pe noi”.

Costin Cazaban

ate ner literar posta redacției

NICA CONSTANTIN-CRISTIAN: Căutați în orientarea, superficială, scrisă într-un mod convențional, literatură (placă, „ochi de cer”, „suflet de flacăra”, „glas de furtună”, etc., etc.).

ALEX. PRIBOENI: Multe sunt pe aproape de cronica rimată, ușor relatări fără înfrumusețări. Citeva merg mai departe, spre poezie: „Înima mi spune”, „Legendă” (în care în deșeurile, finisată), „Sub timpla pădurii”, „Multumiri”, „Vinovată”. În plicul anterior (14 febr.), lucruri slabe.

A. DAN: În general, pagini cu sunet stins, chlorotice, străvezii. Mai bune, „Primăvara”, „Doar mă-mprimăverez”, „Ploaia”. Dintr-o desene, multe n-au părut interesante; să vedem ce va zice reacția.

O. NEAGU: Vă mulțumim pentru bunele păreri (cudat, totuși, e că nici unul din cei pomeniți de dv. nu ne-a trimis cartea!). În ce privește ajutorul pe care ni-l cereți, n-avem, din păcate, nici o putere. Tot ce putem face e să încercăm manuscrisele redacției spre a decide.

G.H. TRUTA: Interesant „A treia povestire”, atât în substanța și desfășurarea ei, cât și în formula tehnică folosită. În privința acestei formule (a dialogului pe multiple planuri, întrerupte, impletite, etc.) dacă e adevărat că prezintă o serie de avant-uri, nu e mai puțin adevărat, însă, că e și foarte pretențioasă, implicând o mare atenție și precizie pentru evitarea confuziilor, a dificultăților și impasurilor în desfășurarea narativă, etc. În acest sens, „A treia povestire” pune încă problema unui efort în plus, mai amănunțit și mai scrupulos, în vederea înlăturării totale a acestor posibile confuzii și dificultăți (ținând seama, desigur, și de multimea personajelor și numelor auxiliare). Scrierea, cu expunerea de gânduri, probleme și proiecte, atât de echilibrată, lucidă, profundă, responsabilă, ne oferă garanția

că experiențele și investigațiile dvs. sînt, nu numai bine orientate, dar și însoțite de o exigență artistică pe măsură. Așteptăm veștii noi, din ce în ce mai bune.

A. BODNAR: Dencamdată, nu s-au ivit, în versuri, elemente noi, care să ne îngăduie amendarea pășirilor formulate data trecutului („În toamna tăcerii”, însă, pare să sune ceva mai bine). Ne-a făcut plăcere să aflăm de laborioasă dv. activitate profesională, în sîmbața cărții, a poeziei, ca și de insuflețiile preocupărilor artistice, atât de bogate, care vă stăpînesc. Vă felicităm și vă dorim succes. Vestile dv. sînt, în regiște, oricînd binevenite.

M. MODRUJ: Nu sînt încă semne noi, desi „Cresc poemul” arată că s-ar putea ivi. Așteptăm.

ROGART W.: Intenție laudabilă, dar realizarea e încă tulburătoare, insuficient decantată, plină de retorism și proză.

VASILE DRAGOȘ, NINA FRICU: Sînt unele semne, merită să insistăm.

ȘT. M. GR.: Lucruri interesante, bune și foarte bune, pe linia cunoscută. Scrierea are, din păcate, nu o dată, dreptate, dar nu trebuie să îngăduim necazurilor întâmplinate să vă condiționeze scrierea, nici în privința ariei tematice, nici în alte, și

cu atât mai puțin să vă împunăze bucuria creației și a muncii.

Ion Gheorghe Anton (ceva mai bine în „Dorință”), **Iretea Constantin, Hadrubal H.** (ceva mai bine în „Scurtă scrisoare”), **Pavel Petrică, I. Pajureanu, Ioan Verza, M. Boteșanu, Luncă, G. Băncu, Romeo Jura; Nimic nou!**

V. Coravu, Ion Dina, Barbu Ștefan, Savell Rățian, Caragăț Adrian, Elisabeta Moraru, Liviu Tănăsescu, T. Barbu, Mihai M. Radu, Petre Valentin, Marian Dimius, Ovidiu Toma, Ionel Băncu, Ștefan Ștefan, Nelu Nedel, Carmen Tania Grigores, I. Negoitescu-Brașov, Ștefan Haidu (ceva în „Iarba acestora”), **Peterlini, Olaru Zăfăreanu Gh., Eva Oana, Leleștea Măraș, C. Cernea, Ovidiu Brăncuș, Mareș Adrian, Ion Gh. Căstănaș, Ion Tănăsescu de la Breb, Dorel, Alex. Sergiu Iancu, Gh. Tenețiu Bercea, Anca Deala, Sara Lade, Liviuști Ers. Gabriel Dărbănu, Bureiu Constantin, Juțtar M., Cornea Gheorghe, Ion Chingaș, Orest Ana, Dumitru Vîda, Cioabă Florin, M. I. Popescu, Lucius Azaru:** Încercări de nivel modest, fără calități deosebite.

MANUSCRISE NEISCALITE: „Viața”, „Forțele”, „Antici aveau dreptate”, etc. „Eu m-am născut”, „Sunt fărâșcă”, „Priviri tale”, „Zina, ora, clipa”, etc.; „Din seva ta”, „Din tot ce-a vrut să facă”, „Cînd Patria ne cheamă”, „Paharul din Olimp”, „Din tren”, „Metamorfоза”, „Persefona”, etc.; „Ecoul”, „Industria”, „Infrînș”, „Așchia este viața”, „Noi ne-am luptat cu ireul”, „Altul univers”, „Primăvara”, „Torente”, „Petale pentru trandafiri”, etc.

ERATA: La „Antologia poeziei” din nr. 12, poezia „Căci țara acestora” de Liliana Popescu a fost atribuită, dintr-o eroare de paginatie, altui autor. Facem cuvenită rectificarea.

Geo Dumitrescu

Nol

Amintiri de undeva din adincuri, de acolo de undă timpul nu are nume. Moaște așezate sub sticlă în căldură de cafea. O pietră cioplită, un ciob de pămînt ars, un lopar, un fier de plug. Scuturi și săbii adunate și așezate la vedere să știe toți că aici am trăit de la începutul timpului cînd timpul nu avea încă nume.

VASILE ROȘCA
Desena de Ancl Dan

Primăvara

S-a adunat în luna cîmîrului tot satul: stau casele cu foaja înspire rădîrit drumeagului se oprește în fiecare poartă și-apoi se duce iarăși de undă o veche bătoară și alb de calbul lunii dinprea pădurea sufletului vine o adiere-nmiresmată și din cășora se aud vag mișcările poeziei e o umbră e fald și-apoi înlîntor pesamne mai devreme teii.

Bunicul meu, haiducul

Pe ce desciește prau mîntă zădărl De-storocera în timp, într-un tîrziu În noua mea învoadă cu dulci rodii De soapte mă aduseră să știu Că pe călătoria cum e borangicului Și lacrimile lunii pe obraz Cău flinta-n spate, pe sub vînt bunicul Căci adată corăzii verzi da brazi Sore pierau, slabod ca să-i fie pasul Și verca, fără povăron de legi, Rotogolindu-și pe de munta glasul, Doitînd din frunze, spus pe guri de crengi, Cu care-acum mă mîngie pe creștet, Cînd cîntăresc în palme roade mari, Cînd toamna trage-n tot frunzișul vested Că flinte lunii de ploaie prin lăstari.

ANCI DAN.

Fericirea

Răzăm și capul de mine dacă vrei să ascuți cum doarme, ca o cîmpană nîsă, Eternitate.

Urme mici îi întinează fecioria dor s-absoarbă repede, cum se stinge o lampă și nu mai rămîne decît amintirea, ca a brîz care adie dinprea mare, felin.

Cine a gustat emoția, ca pe un fruct oprit, n-o mai uită niciodată, Poze-i nor de fericirea cunoașterii.

Nădejdea

Nu s' continentele încă mari caime forțuri pe care pasnici porumbi de lînstăo grîunțelor să abă pora.

Cînd totuși pare alb, curvo, răpăda ni se-ntorcea lacrimi canușii.

EMIL GAVRILU

Nu ninge cu poca.

Nu-i anotimp stabil rîvnita store, încă, dar e nădejdea de a fi.

lotă, punem onii cop la cap, mieliile cop la cop și ne răcoro e năcontenit înlînăuire de nădejdi.

Și cum areți Nădejdea?

Lumină de peste tot deadată pentru cinci continente. Lubiă, de peste tot deadată. Cinci degete legate de-a singură mină, de-a singur trup, de-a unică inimă, nădăjdium.

Nu e înaltă nădejdea cu luptă și izbînda cu puțință ne sînt.

Lumină, lubiă, pace. Pric blind pe care, înțelepți, nu-l vom necosoti, cum dîncola de Everest, sublimul pietrei, atins, nu mai urmează-n piatră.

LILIANA POPESCU

ION CRAIOVA

cultura românească în lume

O țară demnă de admirat

Cunoscută editură poloneză „Powszechna”, a tipărit monografia „România” semnată de Przemysław Burchard. Lucrarea, apărută într-un tiraj de 2000 de exemplare, prezintă caracteristicile istorice, politice, economice și culturale ale țării noastre, descrie atât frumusețea unor regiuni, cât și dezvoltarea lor economică și spirituală.

Monografia este însoțită de un bogat și sugestiv grupaj de imagini fotografice ilustrînd viața cotidiană a poporului nostru, trecutul său istoric.

În introducerea lucrării, Przemysław Burchard scrie:

„Cine a vizitat România va rămîne pentru totdeauna vrăjbit de această țară. Are sînt prezente, proporțional, toate tipurile de peisaje: o vreme din suprafață este acoperită de mînti înalți, o altă vreme o reprezintă platourile, iar ultima — cîmpurile. Toate elementele care compun plioscul perspectivei care se înălțasează înaintea ochilor. Faptul că România este într-un mozaic colorat fascinant în permanență, creînd contraste puternice și oferînd privirii noastre imagini la fel de mobile precum într-un film colorat perfect montat.

România poate fi vizitată în repetată rînduri; această țară poate fi culetră de-a lungul și de-a latul descoperînd de fiecare dată culturi noi, atractive și ea nu este nevoie de o călătorie de mai mult de o săptămîna pentru a vedea totul: deșul pădurilor montane, vîrtoșele înalte ale Carpaților, apele rezeși și întortocheate care străbăt văi pline de farmec, labirintul canalelor Deltei Dunării, satele colorate care abia se întrezăresc dintre flori, cîmpurile aurii de grâu, pîrîuri și fîșoare, orașele, orașele vechi cu tradiții milenare și cele noi în care pulsează activitatea industriei moderne. O cunoaștere mai îndepărtată a țării, a istoriei și culturii ei, precum și a vieții sale contemporane, de obicei, creează o fascinație constantă. Între numeroasele aspecte, care te obligă la reflecții profunde, se află înobilitatea armonioasă în limbă care vine de dreptul din latră antică, din vremea cînd teritoriul României de azi era o importantă provincie a Imperiului roman. În afară de Italia, Franța, Spania și Portugalia, numai România a menținut tradiția anticității într-un mod viu și continuu. Această tradiție românească are, de altfel, în România un caracter mai complex și ea nu este înfrînată în sfera lingvistică. Multe trăsături asemănătoare li leagă pe români de francezi, italieni și spanioli: temperamentul, capacitatea, agerimea inteligenței, chiar și gustul estetic și plăcerile gastronomice.

Cel de al doilea aspect se referă la istorie. Pierzîndu-și pentru îndelungă secole tradiția națională independentă asupra vînturilor străine și înfrîndu-și robia și învaziile, poporul român cu o perseverență demnă de admirație și-a păstrat personalitatea și forțele viabile necesare mai tîrziu atît pentru edificarea din nou a organismului statal, cît și pentru lupta de eliberare națională. În istoria nu se găsește prea mulți exemple similare. Faptul că românii au fost în acest caz legarea trînzilor române de tradițiile familiare, bogăția culturii populare, îndobîzirea a literaturii populare orale care se dezvoltă intens. Ea a fost transmisă din generație în generație, înfobgîndu-se cu noi și actuale conținuturi. Cultura poporului român a acționat, de altfel, foarte puternic asupra populațiilor vecine, influența ei poate fi sesizată în Balcani și în întreaga regiune subcarpatică pînă, chiar, în Silezia noastră. Activitatea creatoare a culturii populare este bogată și în România de azi ea fiind un izvor puternic și plin de prospețime de la care se inspiră scriitorii și compozitorii, arhitecții și cineștii. Nicăieri în lume nu există se pare, în astfel de ansambluri populare artistice precum în România și numai în puține țări arta populară este atît de diversă și bogată.

Cel de al treilea aspect constă în succesele împunătoare ale economiei și culturii României socialiste. Înainte de ultima război ea era o țară deșul de sărăcă care culma puțin în Europa de atunci. Înoperează, de vreme ce reflecta contraste izbitoare: mari terenuri petrolifere și potențialități și mizeria suburbiilor muncitorești, curle luxuase ale proprietarilor de pămînt și milioane de semidesuți, de țărani analfabetli; dimensiunea urbanistică a capitalei și abanță goșelor în aproape întreaga țară.

Cel care a fost în România înainte de război nu e mai recunoscut. Cel care a vizitat-o cu numai cîțiva ani în urmă, va crede pentru o clipă că a greșit drumurile: acolo unde se aflau doar case cu parter, azi se ridică blocuri înalte, moderne; acolo unde cu puțin timp în urmă mai pășteau oile, azi fumează coșurile întreprin-

derilor moderne. Întreaga Românie este în prezent un mare șantier și schimbările intervenit atît de rapid încît nici editurile de hărți și ghiduri turistice nu le pot ține pasul. Tara care înainte de război număra 4 milioane de analfabeti se înscris azi în rîndul țărilor înaintate din lume în ce privește sfera învățămîntului, a dînzării de carte și popularizării culturale. Tara care era doar un furnizor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al României de azi. Dar acest lucru nu explică încă totul în cadrul sistemului, el sîngur, dar un factor de materii prime pentru industria a Europei este, azi exportator de mașini moderne și aparatură de precizie, un partener comercial căutat și apreciat, farmecul care a facilitat aceste schimbări este, desigur, sistemul socialist al Românie

